

זהר הקדוש

עם ביאור
הפּתּר וְהַכּוּד

פּרשׂת וישב • סגולת התורה להציל מיצר הרע

ויבאר מדוע השכר הרוחני הוא דווקא בעולם הבא, והשכר הגשמי דווקא בעולם הזה.

תא חזי - בוא וראה, **מה פתיב** בענין השכר למי שעוסק בתורה (שם ג טז) **אֲרָךְ יָמִים בְּיָמֶינָהּ בְּשִׂמְלָה עֶשֶׂר וְכַבֹּד**. **אֲרָךְ יָמִים בְּיָמֶינָהּ** הוא למאן **דְּאִזִּיל לִימִינָא דְאֲוֹרֵיתָא** - למי שהולך לימין התורה, דהיינו שעוסק בתורה לשמה. **אֲרָכָא דְחֵינָא אִיהוּ לְעֻלְמָא דְאַתֵּי** - אורך ימים זה הוא הכוונה שזוכה לשכר בעולם הבא הנקרא עולם שכולו ארוך, ושכרו הוא **דְּזִכֵּי תַמְן לִיקְרָא דְאֲוֹרֵיתָא** - שזוכה שם לכבודה של תורה, **דְּאִיהוּ יְקָרָא וְכַתְרָא לְאַתְעֵסְרָא עַל פְּלָא** - שהוא כבוד וכתר להתעטר בו על הכל, כי תלמוד תורה שקול כנגד הכל, והטעם שזוכה לשכר זה של כבוד התורה רק בעולם הבא, הוא כיון **דְּכַתְרָא דְאֲוֹרֵיתָא בְּהוּנָא עֻלְמָא אִיהוּ** - שכתרה של תורה הוא רק בעולם הבא ולא בעולם הזה.

וממשיך הכתוב לבאר את שכרו של העוסק בתורה שלא לשמה, **בְּשִׂמְלָה עֶשֶׂר וְכַבֹּד**, וכאן מדבר על השכר שיש **בְּהַאי עֻלְמָא** - בעולם הזה בעניינים הנערכים בעולם הזה שהם עושר וכבוד, והוא למי שעסק בתורה שלא לשמה, **דְּאָךְ עַל גַּב דְּלֹא אֲתַעֲסַק בְּהָ לְשִׁמְהָ** - שלא עסק בתורה לשמה, **זְכִי בְּהַאי עֻלְמָא בְּעוֹתֵרָא וְיִקְרָא** - זוכה בעולם הזה לעושר וכבוד.

בענין חילוק המדרגות בין לשמה ושלא לשמה מביא מעשה ברבי חייא שהיה מכיר בזה על פני התלמידים.

דְּהָא רַבִּי חֵיְיָא פִּד אֲתָא מִתְּהַם לֶאֱרָעָא דְיִשְׂרָאֵל - כאשר עלה רבי חייא מבבל לארץ ישראל, **קָרָא בְּאֲוֹרֵיתָא עַד דְּהוּוּ אֲנָפוּי נְהִירִין בְּשִׂמְשָׁא** - היה קורא בתורה עד שהיו פניו מאירות כמשמש, כיון שעסק בתורת ארץ ישראל שהיא מאירה, כי עד כה עסק בתורת חוצה לארץ שאינה מאירה. **וְהַתּוֹרָה שְׁהֵאִירָהּ בּו גְּרַמָּה דְּכַד הוּוּ קְיָיְמִין קַמֵּיהּ פִּל אִינוּן דְּלֶעֱאֵן בְּאֲוֹרֵיתָא** - שכאשר היו עומדים לפניו כל אלו שעסקו בתורה, היה יודע להבחין בדרגת עסק התורה של כל אחד, **וְהָוָה אָמֵר** - והיה אומר, **דָּא אֲשַׁתְּדַּל בְּאֲוֹרֵיתָא לְשִׁמְהָ** - זה עסק בתורה לשמה, **וְדָא לֹא אֲשַׁתְּדַּל לְשִׁמְהָ** - וזה לא עסק בה לשמה.

וְהָוָה צְלִי עַל הַהוּא דְאַתְעֵסַק לְשִׁמְהָ - והיה מתפלל על אותו תלמיד שהיה עוסק בתורה לשמה, **דְּלִהּוּי הָכִי תְדִיר וְיִזְכִּי לְעֻלְמָא דְאַתֵּי** - שיהיה כן תמיד, ועל ידי כך יזכה לעולם הבא. **וְצֻלֵי עַל הַהוּא דְלֹא אֲתַעֲסַק בְּהָ לְשִׁמְהָ** - והיה מתפלל על זה שלא עסק בתורה לשמה, **דְּיִתֵּי לְאַתְעֵסְקָא בְּהָ לְשִׁמְהָ** - שיבא לעסוק בתורה לשמה, **וְיִזְכִּי לְחַיֵּי עֻלְמָא** - ועל ידי זה יזכה לחיי העולם הבא.

מביא איך פעל רבי חייא להחזיר בתשובה מי שהיה מהרהר בחטא עד שעסק בתורה לשמה. **יֻמָּא חַד חֲמָא חַד תְּלָמִיד דְּהוּוּ לְעֵי בְּאֲוֹרֵיתָא וְאֲנָפוּי מוֹרִיקוֹן** - יום אחד ראה רבי חייא תלמיד אחד שהיה עוסק בתורה והיו פניו מוריקות. **אָמֵר, וְדָאי**

יִדְבֵר בענין המאור שבתורה להשיב למוטב מהרהורים רעים ומעבירה. ומקדים לדבר בחילוק שבין עסק התורה לשמה ושלא לשמה, והשכר הראוי להם, ומתוך כך מדבר בגודל לימוד תורת ארץ ישראל, אשר מאירה על לומדיה, ומצילתם מן העבירה. ומספר על מה שקירב רבי חייא תלמיד שהרהר בעבירה, ע"י שמשך לבו בתורה, והיה מתפלל על תלמידיו שיזכו לעסוק בתורה לשמה. ומביא בזה ב' דעות בסגולת התורה להציל מעבירה. מדבר עוד בענין דרך ה' להעמיד את התורה לישראל, עצה נגד פיתוי היצר וקטרוג השטן על העוונות, ובדומה לעצות ליכות בדין בר"ה ובוים הכיפורים ע"י השופר והשעיר. והיא תכונת הקדושה, להעלות את ישראל מכל מיני טומאות שבעוה"ז, היפך מצד הטומאה המורידה את ההולכים בה לשואל.

יקדים לדבר באושר הצדיקים העוסקים בתורה יומם ולילה לשמה, ואפילו שלא לשמה, כי היא תדריכם לקנות העוה"ז והעוה"ב. ויבאר הכתוב (משלי ג טז) **אֲרָךְ יָמִים בְּיָמֶינָהּ בְּשִׂמְלָה עֶשֶׂר וְכַבֹּד**, כנגד העוסקים בתורה לשמה ושלא לשמה, והשכר הראוי להם.

וְיָהִי כְּדַבְרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם ולא שְׁמַע אֵלָיָה לְשִׁפְכַּב אֲצֻלָּה לְהִיּוֹת עִמָּהּ (בראשית ט ז). להלן יבואר פסוק זה, וכן הפסוקים הבאים במעשה יוסף עם אשת פוטיפר, בענין היצר הרע שהוא השטן, שבכל יום מפתה את בני האדם לחטוא, ובכל יום עולה ומשטין בשמים על בני האדם. **וְיָהִי אֲלַעְזָר פָּתַח וְאָמַר, כְּתוּב (משלי ו כד) 'לְשִׁמְרָה מֵאֲשֵׁרֶת רָעָא מִחֻלְלַת לְשׁוֹן נְכָרֵיהּ' וְגו'**, הכתוב מדבר על ההצלה מקטרוג השטן וכמו שיבואר להלן, ושם יבאר רבי אלעזר כי על ידי עסק התורה ניצולים מקטרוג השטן.

קודם שיבאר רבי אלעזר את הפסוק שעי"י התורה ניצולים מן השטן מקדים לדבר בשבח העוסקים בתורה.

זָכָאִין אִינוּן צְדִיקָא דְיִדְעֵי אֲרָחוּי דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא - אשריהם הצדיקים היודעים את דרכי ה', כדי שיוכלו **לְמַיְזַל בְּהוּ** - ללכת בדרכי ה'. וידיעת הצדיקים את דרכי ה' הוא **בְּגִין דְּאִינוּן מְשַׁתְּדְּלֵי בְּאֲוֹרֵיתָא יְמָמָא וְלַיְלָא** - לפי שהם עוסקים בתורה יומם ולילה, ומן התורה למדים הצדיקים את דרכי ה' שיש ללכת בהם.

ומבאר בכללות החילוק שיש בין העוסק בתורה לשמה ובין העוסק בה שלא לשמה. ומפרש מהו אושר הצדיקים העוסקים בתורה יומם ולילה, **דְּכָל מֵאֵן דְּאֲשַׁתְּדַּל בְּאֲוֹרֵיתָא יוֹמֵי וְלַיְלָא** - כי כל מי שעוסק בתורה ימים ולילות, **אֲחִסִּין תְּרִין עֻלְמֵין** - יורש שני עולמות, **עֻלְמָא עֻלְמָא וְעֻלְמָא תַתְּאָה** - העולם העליון והעולם התחתון. ומפרש בפרטות איך זוכים לעולמות אלו, **אֲחִסִּין הַאי עֻלְמָא** - יורש את העולם הזה, **אֵף עַל גַּב דְּלֹא אֲתַעֲסַק בְּהָ בְּרַגְשָׁא לְשִׁמְהָ** - שלא עסק האדם בתורה לשמה.

וְאֲחִסִּין הַהוּא עֻלְמָא עֻלְמָא - ויורש את עולם הבא העליון, **פִּד אֲתַעֲסַק בְּהָ בְּרַגְשָׁא לְשִׁמְהָ** - כאשר עסק האדם בתורה לשמה. וכיון שכל העוסק בתורה לשמה בא לזה מתוך שלא לשמה, נמצא שהעוסק בתורה לשמה זוכה לירש שני עולמות העליון והתחתון, העולם התחתון מן הלימוד שלא לשמה, והעולם העליון מן הלימוד לשמה.

וְיָהִי כְּדַבְרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם (בראשית ט ז). **רַבִּי אֲלַעְזָר פָּתַח וְאָמַר 'לְשִׁמְרָה מֵאֲשֵׁרֶת רָעָא וְגו'** (משלי ו כד).

זָכָאִין אִינוּן צְדִיקָא, דְיִדְעֵי אֲרָחוּי דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמַיְזַל בְּהוּ. בְּגִין דְּאִינוּן מְשַׁתְּדְּלֵי בְּאֲוֹרֵיתָא יְמָמָא וְלַיְלָא.

דְּכָל מֵאֵן דְּאֲשַׁתְּדַּל בְּאֲוֹרֵיתָא יוֹמֵי וְלַיְלָא, אֲחִסִּין תְּרִין עֻלְמֵין, עֻלְמָא עֻלְמָא, וְעֻלְמָא תַתְּאָה. אֲחִסִּין הַאי עֻלְמָא, אֵף עַל גַּב דְּלֹא אֲתַעֲסַק בְּהָ בְּרַגְשָׁא לְשִׁמְהָ, וְאֲחִסִּין הַהוּא עֻלְמָא עֻלְמָא, פִּד אֲתַעֲסַק בְּהָ בְּרַגְשָׁא לְשִׁמְהָ.

תָּא חֲזִי, מַה פְּתִיב (שם ג טז) 'אֲרָךְ יָמִים בְּיָמֶינָהּ בְּשִׂמְלָה עֶשֶׂר וְכַבֹּד'. 'אֲרָךְ יָמִים בְּיָמֶינָהּ', מֵאֵן דְּאִזִּיל לִימִינָא דְאֲוֹרֵיתָא, אֲרָכָא דְחֵינָא אִיהוּ לְעֻלְמָא דְאַתֵּי. דְּזִכֵּי תַמְן לִיקְרָא דְאֲוֹרֵיתָא, דְּאִיהוּ יְקָרָא וְכַתְרָא, לְאַתְעֵסְרָא עַל פְּלָא. דְּכַתְרָא דְאֲוֹרֵיתָא בְּהוּנָא עֻלְמָא אִיהוּ.

בְּשִׂמְלָה עֶשֶׂר וְכַבֹּד, בְּהַאי עֻלְמָא, דְּאֵף עַל גַּב דְּלֹא אֲתַעֲסַק בְּהָ לְשִׁמְהָ, זְכִי בְּהַאי עֻלְמָא בְּעוֹתֵרָא וְיִקְרָא.

דְּהָא רַבִּי חֵיְיָא פִּד אֲתָא מִתְּהַם לֶאֱרָעָא דְיִשְׂרָאֵל, קָרָא בְּאֲוֹרֵיתָא, עַד דְּהוּוּ אֲנָפוּי נְהִירִין בְּשִׂמְשָׁא. וְכַד הוּוּ קְיָיְמִין קַמֵּיהּ פִּל אִינוּן דְּלֶעֱאֵן בְּאֲוֹרֵיתָא. הוּוּ אָמֵר, דָּא אֲשַׁתְּדַּל בְּאֲוֹרֵיתָא לְשִׁמְהָ, וְדָא לֹא אֲשַׁתְּדַּל לְשִׁמְהָ, וְהוּוּ צְלִי עַל הַהוּא דְאַתְעֵסַק לְשִׁמְהָ, דְּלִהּוּי הָכִי תְדִיר, וְיִזְכִּי לְעֻלְמָא דְאַתֵּי. וְצֻלֵי עַל הַהוּא דְלֹא אֲתַעֲסַק בְּהָ לְשִׁמְהָ, דְּיִתֵּי לְאַתְעֵסְקָא בְּהָ לְשִׁמְהָ, וְיִזְכִּי לְחַיֵּי עֻלְמָא.

יֻמָּא חַד, חֲמָא חַד תְּלָמִיד דְּהוּוּ לְעֵי בְּאֲוֹרֵיתָא וְאֲנָפוּי מוֹרִיקוֹן. אָמֵר, וְדָאי

מהרהר בחטא איהו דנא - ודאי זה שפניו מוריקות הוא משום שהוא איש המהרהר בעבירה. אחיד ליה לקמיה - אחז והעמיד אותו לפניו, ואמשיך עליה במלין דאורייתא - והמשיך עליו קדושה על ידי דברי תורה, עד דאתיישב רוחיה בגויה - עד שהתיישבה רוחו בתוכו, שלא לחשוב עוד בדבר עבירה. מן ההוא יומא ולהלאה - מאותו היום ולהלן, שווי על רוחיה דלא ירדף בטר אינון הרהורין בישינו - קיבל על עצמו אותו תלמיד שלא יהיה רודף עוד אחר הרהורים רעים, וישתדל באורייתא לשמה - אלא יעסוק בתורה לשמה.

אמר רבי יוסי, פד חמי בר נש דהרהורין בגויה - כאשר רואה אדם שבאים אצלו מחשבות רעות, יתעסק באורייתא - יעסוק בתורה, וכדון יתעברון מגיה - ואז יסורו ממנו המחשבות הרעות.

רבי אלעזר מוסיף על דברי רבי יוסי שאמר כי התורה מצלת מהרהורי עבירה, ומוסיף רבי אלעזר כי גם מן העבירה עצמה יש בכח התורה להציל.

אמר רבי אלעזר, פד ההוא סטרא בישא אתי למפתי ליה לבר נש - כשאותו הצד הרע [שהוא היצר הרע] בא לפתות האדם לעבירה, עצתו היא דיהא משיך ליה לגבי אורייתא - שימשוך אותו אל התורה, ועל ידי זה יתפרש מגיה - יסתלק ממנו היצר הרע ולא יפתהו עוד לעבירה.

מוסיף עוד כי על ידי התורה ניצלים גם מקטרוג השטן למעלה.

תא חזי - בא וראה ראה לך, דהא תנינו - שהרי שנינו, דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקודשא ברין הוא לאסטא על עלמא - שכאשר היצר הרע שהוא השטן עומד לפני הקב"ה לקטרג על העולם בגין עובדין בישינו - בגלל המעשים הרעים הנעשים בעולם, קודשא ברין הוא חס על עלמא - הקב"ה מרחם על העולם, ויהיב עיטא לבני נשא לאשתזבא מגיה - ונותן עצה לבני האדם להינצל ממנו, ולא יכיל לשלטא עליהון ולא על עובדיהון - ועל ידי קיום עצה זו, אין השטן יכול לשלוט עליהם ולא על מעשיהם. ומאיי איהו עיטא - ומה היא אותה עצה, ומפרש, עצה זו הוא לאשתדלא באורייתא - לעסוק בתורה, וזבה אשתזבו מגיה - ניצלו מן השטן המקטרג עליהם.

ומביא ראה מן הכתוב שהתורה מצלת מן השטן.

מגלו - מניין למדנו דבר זה, דכתיב (שם ו כג) 'פי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר', מה פתיב בתריה - מה כתוב בפסוק שאחריו (שם פסוק כד), 'לשמך מאשת רע מחלקת לשון נכריה', הרי שעל ידי התורה ניצלים מאשת רע ומחלקת לשון נכריה. ומפרש כי הכתוב מדבר על השטן, ודא הוא סטרא מסאבא סטרא אחרא - וזה הוא צד הטומאה שהוא צד האחר לעומת צד הקדושה, דאיהי

קיימא תדיר קמיה קודשא ברין הוא לאסטא על חוביהון דבני נשא - שהיא עומדת תמיד לפני הקב"ה לקטרג על עוונותיהם של בני האדם, ולכן נקרא אשת רע. וקיימא תדיר לאסטא לתתא לבני נשא - ועומדת תמיד להסית למטה את בני האדם, וזהו מחלקת לשון נכריה, שהוא היצר הרע המתפתה את בני האדם לעבירה בחלקת לשונו.

מחרהר בחטא איהו דנא. אחיד ליה לקמיה, ואמשיך עליה במלין דאורייתא, עד דאתיישב רוחיה בגויה. מן ההוא יומא ולהלאה, שווי על רוחיה, דלא ירדף בטר אינון הרהורין בישינו, וישתדל באורייתא לשמה.

אמר רבי יוסי, פד חמי בר נש דהרהורין בישינו אתיין לגביה, יתעסק באורייתא, וכדון יתעברון מגיה.

אמר רבי אלעזר, פד ההוא סטרא בישא אתי למפתי ליה לבר נש, יהא משיך ליה לגבי אורייתא, ויתפרש מגיה.

תא חזי, דהא תנינו, דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקודשא ברין הוא לאסטא על עלמא בגין עובדין בישינו. קודשא ברין הוא חס על עלמא, ויהיב עיטא לבני נשא, לאשתזבא מגיה, ולא יכיל לשלטא עליהון ולא על עובדיהון. ומאיי איהו עיטא, לאשתדלא באורייתא, ואשתזבו מגיה.

מגלו, דכתיב (שם ו כג) 'פי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר'. מה פתיב בתריה (שם פסוק כד) 'לשמך מאשת רע מחלקת לשון נכריה'. ודא הוא סטרא מסאבא, סטרא אחרא. דאיהו קיימא תדיר קמיה קודשא ברין הוא, לאסטא על חוביהון דבני נשא. וקיימא תדיר לאסטא לתתא לבני נשא.

קיימא תדיר לעילא, בגין לאדכרא חוביהון דבני נשא, ולאסטא לון על עובדיהון. ובגין דאתיהיבו פרשותיה, פמה דעבד ליה לאיוב.

ובן קיימא עלייהו לאסטא דישראל ולאדכרא חוביהון בכל מה דעבדו, באינון ומנין דקודשא ברין הוא קיימא עלייהו פדינא, פדין קאים לאסטא לון ולאדכרא חוביהון. וקודשא ברין הוא חס עלייהו דישראל, ויהיב לון עיטא לאשתזבא מגיה. ובמה, בשופר פיזמא דראש השנה. ובזומא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין ליה, בגין לאתפרשא מגיהו, ולאשתדלא בתהוא חולקיה, והא אוקמוה.

מפרש מדוע משתדל השטן לקטרג על בני האדם.

ומפרש מדוע חפץ השטן ומשתדל כל כך לקטרג על בני האדם, קיימא תדיר לעילא - עומד תמיד למעלה בגין לאדכרא חוביהון דבני נשא ולאסטא לון על עובדיהון - כדי להזכיר לפני הקב"ה את עוונותיהם של בני האדם ולקטרג עליהם על מעשיהם, ובגין דאתיהיבו פרשותיה - ומשום שבני האדם שהקטרוג עליהם מתקבל נמסרים ברשותו, לכן עומד ומקטרג עליהם, כי אם יתקבל קטרוגו ימסרו אלו בידו. פמה דעבד ליה לאיוב - כמו שעשה השטן לאיוב שקטרג עליו נמסר ברשותו והיה יכול להרע לו.

ואחר שביאר כלל ענין שלימוד התורה היא העצה נגד יצה"ר וקטרוג השטן, ממשיך לבאר שזו מידת הקב"ה שנותן עצות לישראל [שהם חלקו ונחלתו] להצילם מיצר הרע ומקטרוג השטן בימי הדיון, שנתן להם את השופר בר"ה ואת השעיר ביום הכיפורים לזכותם בדיון.

וכו קיימא עלייהו לאסטא דישראל ועוד עומד היצר הרע להסתיין ולקטרג על ישראל ולאדכרא חוביהון בכל מה דעבדו - ולהזכיר את עוונותיהם על כל מעשיהם, באינון ומנין דקודשא ברין הוא קיימא עלייהו דבינא - באותם זמנים שהקב"ה עומד עליהם בדיון, שהם בראש השנה ויום הכיפורים, פדין קאים לאסטא לון ולאדכרא חוביהון - אז עומד השטן לקטרג עליהם ולהזכיר עוונותיהם. וקודשא ברין הוא חס עלייהו דישראל - והקב"ה מרחם על ישראל, ויהיב לון עיטא לאשתזבא מגיה - ונותן להם עצה להינצל ממנו. ובמה, בשופר פיזמא דראש השנה - על ידי השופר ביום של ראש השנה. ובזומא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין ליה - וביום הכיפורים על ידי שנותנים לשטן שעיר המתשלח, בגין לאתפרשא מגיהו - כדי שיפרוש השטן מישראל כי כל ניצתו באה מן הקדושה, ולאשתדלא בההוא חולקיה - ויתעסק רק בחלק ההוא שנתנו לו על ידי השעיר המשתלח, ולא יתעסק בקטרוגים על ישראל, כלומר כיון שהסיתרא אחרא צריכה לינק מן הקדושה, לכן הוא מקטרג עליהם כיון שבכך יש לו שייכות עם הקדושה ויכול לינק את חיותו, אבל כאשר נותנים לו חלק חיות על ידי השעיר המשתלח אז הוא מסתפק בזה ואינו צריך לקטרג את ישראל כדי לינק את חיותו. והא אוקמוה - וכבר ביארנו שעל ידי השופר והשעיר המשתלח ניצולין מקטרוג השטן.

Advertisement for 'Nafshi Zמאה לדעת כל רז סודך' (My soul knows all the secrets of your Torah). It features a dove, a stack of books, and a circular logo with Hebrew text. The main text reads: 'נפשי צמאה לדעת כל רז סודך' and 'זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים'. At the bottom, it provides contact information: 'מרכז הזמנות: 1800-22-55-66' and 'ארוב: 0054-437-1718 אדלת: 0176-8806-44'.